

เสียงของ “ผู้อ่าน” สองกลุ่ม

“วารสารรุสมิแล” ฉบับนี้เดินทางมาถึงฉบับส่งท้ายปีด้วยความชื่นมื่นชื่นใจ เพราะหลังจากฉบับปรับปรุงโฉมทยอยกันปรากฏหน้าตาต่อผู้อ่านร่วม 1,000 คน ก็มีหลายท่านส่งเสียงมาถึงกองบรรณาธิการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ท่านเห็นด้วยและเห็นดีเห็นงามกับการปรับโฉมใหม่ แต่คำถามมีอยู่ว่า ไฉน “เรื่องจากปก” จึงมีแต่เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสังคมและวัฒนธรรมมุสลิมเท่านั้น แม้ว่าในความเป็นจริง พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีพี่น้องมุสลิมดำรงอยู่มากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ แต่เรื่องเด่นในคอลัมน์ “เรื่องจากปก” ก็เอาแต่ขบขันเรื่องนี้ หลงลืมพี่น้องคนส่วนน้อยอย่างไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายจีน หรือแม้กระทั่งชาวไทยที่นับถือศาสนาคริสต์

ผมขับรถไปหาตึกใหญ่ที่ไร ก็นึกถึงคำติดใจนี้ทุกทีที่ล้อหลุมผ่านโรงเรียนดอนบอสโก ที่ตั้งอยู่ขวามือก่อนถึงสี่แยกบ่อทอง เคยสงสัยอยู่เสมอว่าโรงเรียนแห่งนี้สอนอะไร แม้จะรู้จักดอนบอสโกอันโด่งดังที่กรุงเทพฯ แต่ดอนบอสโก ปัตตานี กลับเงียบเสียง ราวกับตึกที่เพิ่งสร้างเสร็จอย่างไรอย่างนั้น

ครั้งหนึ่ง ระหว่างนั่งรถเร็วกรุงเทพฯ-สุโขทัย-ลพบุรี ก็ให้เจอะกับแม่ชีคริสต์ท่านหนึ่ง

ท่านบอกว่าท่านอยู่ที่ปัตตานี แต่จำเป็นต้องลงรถที่หาดใหญ่เพื่อสร้างความมั่นใจบางอย่างแก่ตัวเอง ก่อนจะจับรถแท็กซี่หรือรถตู้ต่อไปยังปัตตานีในวันรุ่งขึ้น

อีกครั้ง-ผมไปบรรยายให้แก่ครูสอนภาษาไทยที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เจอะกับมาสเตอร์จารึก ละออสติทธิภรณ์ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนดอนบอสโก สุราษฎร์ธานี กลางวงสนทนายามค่ำคืนพร้อมๆ กับเครือข่ายเพื่อนฝูงของผมซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูอยู่ในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในเมืองคนดี วงสนทนาเป็นไปอย่างมีรสชาติ โดยมีมาสเตอร์จารึกเป็นศูนย์กลางของเรื่องราวหลากหลาย

คืนนั้นวงเล็กราวเที่ยงคืน แต่มาสเตอร์จารึกยังติดตรึงอยู่ในใจผม ท่านเป็นครูคริสต์คนแรกๆ ที่เข้ามาอยู่ที่สุราษฎร์ธานี ต้องผวากับภัยคอมมิวนิสต์ในขณะนั้น แต่ท่านก็ไม่ยอมไปไหน เผ่าสั่งสอนลูกศิษย์กระทั่งได้ดิบได้ดีไปรุ่นต่อรุ่น ผมไม่ได้ถามในตอนนั้นว่า ที่ว่าได้ดิบได้ดี

นั่นคืออย่างไรบ้าง แต่ก็เข้าใจว่า คงออกไปประกอบอาชีพการงานที่มั่นคง กลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคม บ้างก็กลับไปเป็นฆาตกรที่ต้อนบอสโกสาขาต่างๆ

ที่สำคัญท่านบอกเล่าถึงต้อนบอสโกสาขาปัตตานีให้ฟัง เล่าถึงฆาตกรสำคัญๆ 2 ท่านซึ่งเข้ามาเป็นอิฐก้อนแรกๆ ของที่นี่ ผมเฝ้าฟังพร้อมกับจินตนาการเห็นความเคลื่อนไหวภายในตึกครึ่งเก่าครึ่งใหม่ที่ตั้งอยู่ริมถนนสายนั้น เด็กนักเรียนมุสลิมจำนวนหนึ่งเรียนกันอยู่เงียบๆ มีกลิ่นเผาไหม้ล่องลอยมาบ้างให้พอรู้สึกสดชื่น ยามค่ำคืน บางคนก็อ่านหนังสือเรียน หลับสวดดูอา มีบ้างที่ปีนหน้าต่างออกไปข้างนอก

ภาพเหล่านี้เกิดขึ้นจากเรื่องเล่าที่ประสานกับจินตนาการของผู้ฟังทั้งสิ้น ผมมองเห็นชีวิตในต้อนบอสโกปัตตานีขณะนั่งอยู่ที่สุราษฎร์ธานี!!

บทความจากวิทยานิพนธ์ดุชะฎิบัติตของนักศึกษาหญิงท่านหนึ่งที่ผมได้ไปเจอเธอที่มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จ.นครศรีธรรมราช เมื่อสองปีก่อน ระหว่างเข้าร่วมงานสัมมนาการศึกษาปริญาเอกทุนกาญจนากิเชก ของ สกว. บอกผมคร่าวๆ ว่าผู้นับถือศาสนาคริสต์ในปัตตานีมีอยู่จำนวนหนึ่ง ส่วนใหญ่มักจะเป็นคนอีสานที่เข้ามาทำมาหากินเป็นผู้ใช้แรงงานอยู่ในพื้นที่ ผมคลิบคล้ายคลิบคลาว่าหลังจากทราบข้อมูลนี้ ผมพยายามนึกภาพอะไรบางอย่างเกี่ยวกับพี่น้องศาสนิกในปัตตานี แต่พอมาคิดอีกครั้งในต้อนนี้ ผมกลับนึกอะไรไม่ออกเลย แม้จะมีชิ้นส่วนจากฆาตกรจาริก แมชชีนรถไฟ โรงเรียนต้อนบอสโกอันเงียบเชียบอยู่บ้างแล้ว แต่ผมยังเชื่อมโยงอะไรไม่ได้

ผมว่าบางทีนี้อาจจะเป็นผลจากการที่ผมไม่ให้ความสนใจมันมากพอ ความสนใจที่จะจับเน้นบางอย่าง มุ่งที่จะสร้างองค์ความรู้บางอย่างทำให้เรา (จำต้อง) หลงลืมองค์ความรู้อีกหลายๆ อย่างไป ข้อเตือนใจของผู้อ่านกลุ่มที่ 1 ทำให้ผมจำเป็นต้องทบทวนน้ำหนักของความสนใจและความพยายามที่จะจดจำ เหมือนที่ใครบางคนกล่าวไว้ “การจดจำ คือการหลงลืม” ในแง่ที่ว่า เมื่อเรามุ่งที่จะจดจำสิ่งหนึ่ง เราก็ต้องหลงลืมสิ่งอื่นๆ เพื่อให้ “สิ่งหนึ่ง” นั้นคมชัด และจดจำได้

กลุ่มที่ 2 ท่านเห็นว่าวารสารรุสมิแลมีเรื่องสัพเพเหระของศาสนิกอื่นๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยพุทธแทรกซ้อนอยู่แล้วเสมอๆ เพียงแต่ดูเหมือนไม่มีก็เพราะไม่ได้ขึ้นเป็น “เรื่องจากปก”

ผู้อ่านกลุ่มนี้ยอมรับว่า สังคมไทยก่อนหน้านี้ยังมีองค์ความรู้เกี่ยวกับชุมชน สังคม และวัฒนธรรมชายแดนใต้ไม่มากนัก โดยเฉพาะเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและพี่น้องมุสลิม การประทุคั่งของงานเขียนเกี่ยวกับพื้นที่ที่ออกมาในช่วง 6-7 ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยยังรู้เรื่องนี้ไม่เพียงพอ เพื่อตอบสนองความปรารถนาในความรู้ของสังคมเช่นนี้ วารสารรุสมิแลซึ่งเป็นวารสารเก่าแก่ที่ได้เปรียบในเชิงพื้นที่จึงต้องทำตัวเป็นหัวหมูทะเลวงฟัน

ขณะนี้ใจนี้กว่า ไม่ว่าจะให้นำหนักอะไรมากกว่ากัน แต่ “รุสมิแล” จะคง “สีสันและปัญญา” ที่ผมอยากให้ติดตามต่อไป

ผมรับฟังและรับปากกับผู้อ่านทั้งสองกลุ่ม (๕)